

an. Hura Abanto-Zierbena meaherritik baino gorago zegoen, Triano auzoan. Alorlatzen naiz behin mota raz joan nintzela, eta bera bizi zen indarino joateko biderik ez zegoela! Allegatu, eta denak txabolak ikusi nituen, adreiluz egindako bi etxebeko izan ezlike batak zen eskola txiki bako bat; beste, ermita. Miseria hutsean bizi zen Periko. Sakristia txiki bako bat zeukan, eta, hanbe, sua egiteko lekutxo bat, eta lapiko bat patataz bete a, orduan txe egosten egoten. Periko pata tak jan ez bizi zen. Biskolan ume txikiak ikusi nituen, eta galdetu egin nion, eta berak: 'Burean itak zauritu egin dira mean, beharreen, eta ospitalean dauz kate. Amak ere hara joan dira, eta ni umezain'. Azkenean, gaitutu egin zen Periko, eta atera egin zuten handik. Akordatzan naiz esan zutela: 'Atera behar izan dugu, bestela, beste San Pedro bat edukiko genuen, herriaren botoen indarrez'. Abanto-Zierbe nako beste auzoetako bat baita San Pedro.

Abade zen, baina lanean hasi zen. Apaiz langileakoa izan zen. Zamorako apaiz-kartzela (Txalaparta, 2011) liburuan, Pedro Berrioategiaren lekukotasunari laguntzen, argazki bat da, Berrioategiaren freskagari kamioi bat zamatzen nahiz husten. «Beharreen hasi nintzen, eta akordatzan naiz zelan jendeak ez zuten ulertzen gu abadeok behar egile. Baina beste abade bat zuten laguntasuna bageneukan, eta aurrera. Beharreen hasi nintzen, eta hartatik ezin izan nintzen Derioako itxialdiaren ondoko urtean Zamorako taldean sartu, behar egiteko konpromisoa hartuta neukalako orduantxe. Hartu arnago, ugazaba k galdetu zidan: 'Abade zarena, baleko enferma eta beste ko meza... zurekin badaukatz behar gink?' eta nik baletzagindu nion. [1969ko] Maiatzaren hogei hamarrean izan zen, abadeak Bilboko gotzaindegiari sartu zirena, eta ni beharreen egoten nintzen, konpromisoari lotuta».

Hidalgo kapitainarenak

Apaiz-langileak ez zen, nonbait, oso ugaria. Gernikako guardia zibiletako kapitain Manuel Hidalgo Salasak atxilotu bati Berrioategiaren argazkia erakutsi, identifikatzen zezan, hark ezagutzen zuela ukatu, eta Hidalgoen hitzak: «Bizkaian ez da Berrio abadea ezagutzen ez duenik». Berrioategiaren hura berak ezagutu zuen Hidalgo. «Panfaro hutsa zen. Detektatzen zintuen, iturriak oso onerak ziren».

Zirarda, traidorea

«Zirarda gotzaina, Francoren gudiz morroi zen. Gure administraziole apostolikoa zen, eta Santanderreko gotzaina. Behin, Karmen egun batean, beragana joateko deitu zidan. Joan nintzen. Bera, zain. Berba errazekoa zen. Bere sasipastoralarekin hasi zen, baina ez nuen bakan utzi. Vatikanoko bigarren buruzkaria zela, eta handik erantzun nion. Azkenean, esan zidan: 'Hainbat sakak eta daukat zure kontra, baina, batez ere, galdere bat daukat zuri egiteko. Egia da halako gai honetaz eta halako gaitartaz berba egiten duzun?'. Nik, Vatikanoko bigarrenetiki erantzun nion orduan ere, tar-tar-tar. Gero, beste gaitat atera, nik tar-tar-tar Vatikanoko bigarrenetik erantzun, eta berak: 'Horrela pentsatzen baduzu, hobeko duzue eskulari-zatut! Gaur bertan ezkontzeko dahala, zu baino bi urte arinago abade egindakoak!'. Gotzain jauna, pentsatut hori ere, eta orain inoiz

si eta lagun moduan tratatzen zintuen. 'Mi amigo' -ka (Adiskidea) Plan horretan! Nirekin nahi zuena egin zuen, neurri baten. Azkenean egunean adarra jo nion neuk ere. Franco hil zen, eta esan nion: 'Ez gogosez hildu'. Kapitainaren Hidalgo, baina kapitainetik goragoko kargu bila zebilen. Ondozartutua zegoen. TOP Ordena Publikoko Auzitegitik nahi zuena egiten zuen». 1976an alde egin zuen Gernikatik, Leonora (Espainia) joanda, gorago ko bidean. Hidalgoen itzala nahi baino ilunagoa da. 1972an, ETAko idde Mikel Martinez de Murgía eta Benito Mujika Zumeta hil zituen guardia zibilak Lekitio, herriko jaietako bezperan. Uda ziklen hartan Berrioeko kuartelera eraman zuten batek kontatua du Hidalgo esan ziola berak hil zituela bigoteak. Berrioategiaren ez daki Hidalgo fanfarrak hutsa zela besteak. «Gernikako

baino gehiago, abade izan gura dut», esan nion. Hura, eskubide kanonikoa nuen, nire burua zuten nezan. Bitartean, bearen lehengusu bat bidali zuten, nire sermoiak entzuten. Bigarrenez ere deitu ninduen, eta orduan paper bat zeukan egin. Zigorra zen: 'Jendaurreko mezarik ez duzu esango. Esatekotan, ez duzu sermoiak egingo'. Ni isil-isilik, berta egin barik. Irteeran esan zidan: 'Pedro, lehengoan ez zinen isildu, eta, gaur, berri, ez duzu txintik esan'. Erantzun nion: 'Lehengoan, aitaren ebera etorri nintzen, eta semea dagokion konfiantza osoa berta egin nuen. Zuk, erantzuna gura zenuela esan zenidan, baina egun hartan bertan erantzun zenion zuk zeure buruari, handik egun bira goberna doreak 50.000 pezetako isuna ipini zidan-eta. Zuk, nire berbak hartu eta salatu egin ninduzun. Gaur ez dut berbarik egin, traidore baten aurrean ez dudalako berbarik egiten'. Isil eta mutu geratu zen. Guzti jota».

Guardia zibilak etsabakoetak hartu eta berak nahiztuen lekura eramantzen zuten. Hala nartean bazeen bat, Lekitioan sarjentu, idrien handi bat zena, gorputzez ere handia. Beste bat, txikia, gose handia pasatutakoa. Giza joa zen, baina bizkorra. Behin inoiz lussiz gero, betiko grabatuta genatzen zitzaion haren aurregia. Horrekin lagun egin ginen, kuarteleko egonaldi atsedeen hartza etortzen zitzaigulako, eta guk gure pa ketetik jaten ematen geniolako. Azkenean, bere berri kontatu zigun, gose handia pasatutakoa zela, amarekin kanpin-dendan bizi zirenakoa zela». Kuartelekoak zegoen ez ezik, kartzelak ere ibili zituen Pedro Berrioategiaren. Zamoran (Espainia) eduki zuten biak, baina aldiz izan zen Basauriko kailan.

Kartzela

Lehenengoan, Zornotzan Txabi

meza esateagatik eraman zuten. «Egun itzela izan zen, itzela eguna! Ama birjinaren koratzera ospatu nahi zuten, Karmen egunean [uztailak 16]. Herriko parroldan egin behar zen koratzeko meza, eta akordatzan naiz alkatea, frankista hutsa, tartean zela, esanez, «porque Amore biete siempre ha sido carmelitano», (Zornotza beti izan delako karmeldarra). Santa Teresaren beso usteldu gabea ekarri zuten, eta urrezko eta zilarezko zirtzilkeriak batu zituzten herrian, ama birjinaren koratzera egitako. Apur bat kontra egin nien nik, eta Zeruko Argizko zuzendari egiten zuenak ere zer edo zer klatzi zuten, Nazareteko arotzaren andrea dotoretu egin gura zutela, etxeko andre modura ipini urrezko koroz. Herri guztia aleratu

«[339 abadeen gutuna] Sinadura gehien batu zituen izan nintzen! Hamazazpi»

«Hidalgo kapitainak nirekin nahi zuena egin zuen, neurri baten»

«Txabi Etxebarrieta eraman ninduen kartzelara lehenengoz»

«Niri JOC-ek erakutsi zidan bizitza eta abadetza ulertzen»

Pedro Berrioategiaren Abadim

zuten egun haletan. Vatikanotik ere baten bat etortzea gura zuten, baina ez zen etorri. Francoren ministroen bat, gotzaina eta alkatea izan ziren egun hartan. Jalaren bezperan, Ama birjinaren parrokia ekarri zuten, hango kanpai, argi, eta zarata artean, eta parrokia egin zuen gaua. Nik, bertze, aurretik inagurria neukan Txabi Etxebarrieta eraman meza esango nuela, domeka hartan bertan, 08:30ean, nik ordua esaten nuen eta meza. Egun hartan, jaldi eta, goizeko zortzietan, herria guardia zibilak joita zegoen, gelokian, kale nagusian eta leku guztietan. Nik, elizako ate guztiak zabal-zabalik, botzgorailuak topean, eta meza hasi nuen. Akordatzan naiz zelan heme n baten emakume bat, ahots ederrekoa, eta halako batean Ogi zerutik kantatzen hasi zen...

eta hasi ziruela eliza ra batu ziren gazteen atzetik, kolpeka. Eguerdian, koratzeko meza bidean, alkatea-eta, kale nagusitik pasatu behar ziren auzoan. Kalea tabernaz joita zegoen, eta jendea bete ta, denak txiki lekan... eta auzo joz eta hau eta beste jendea! Azkenean, helduziren «autoritateak» parrokia eta suertez, hain suertez, bitxilgilea bertan egoten zen: 'Hori ez da nik egin dudana koroz', esan zuten. Ostu egin zuten koroz! Kulpa niri bota zidaten. Baina Etxebarrieta eraman mezagatik eraman ninduen kartzelara. Bizkaian beste edo seik esan genuen Etxebarrieta eraman meza. Eta isuna. Eta isuna pagatu ezik, kartzelara. Pedro Berrioategiaren kasua izan zen.

Kristau Gazteria Langile

Lehenengoan atzetik, isun gehiago ere etorri ziren. Bigarren bura ere pagatu nahi ez gure abadeak, eta ondasuna k bahlitu zitkoten. «Motortxoak kendu zidaten, nik beste ondasunik ez neukan eta. Eta enkantea ere egin zuten, baina lehenengoan ez zen inor aurkeztu. Bigarren aldiz egin behar izan zuten. Kar, kar, kar... Taldea gine n, eta taldearen laguntasunaz egiten genuen borroka». Elkaritasun horiek azpitarratu izan zuten Berrioategiaren behin eta berri eta askotan.

Abade gazteen arteko elkartasuna, eta JOC, Kristau Gazteria Langileak. Asko zor ziola zioen. «Niri JOC-ek erakutsi zidan bizitza eta abadetza ulertzen. Ordu arte, langile munduarekin batera hartu emanik ez neukan, eta ilusioz ere ez, eze ni baserriko semea nintzen, eta baserriko ilusioak bizi izan nintzen beti... Egun batean, Zornotzan bizi nintzela, Gernikako Abadua abadea etorri zitzaidan JOC-eko kapitain bat zela eta ez zela. Baina nion: 'Barkatu. Nire kurtsoko jendearen ilusio handia zen langile mundua, baina ez nirea'. Eta, berak: 'Zelan bagoz konziliarioen formazio ikastaro batera Bilbora?'. Horri baletz esan nion. Eta joan, eta hura beste gaia bat zela ikusi nuen: eskulideak, sindatuak... Ulertu nuen apur bat. Handik konpromisotxo batekin irten genduen naba deok. Eta hori esker, apurka-apurka, abade bertikala izatetik horizontala izatera kanblatu nintzen», zioen Pedro Berrioategiaren.

«Abade bertikala izatetik, horizontala izatera kanblatu nintzen».

Horizetara irribarra koratu